

Vänersborgs kommuns status angående Klimatlöften för 2022

Sammanfattning

Av de 20 löftena bedöms 3 vara uppfyllda, ytterligare 13 bedöms som realistiska att uppfylla under 2022 medan 4 löften inte bedöms som realistiska att uppfylla under 2022. Det innebär att under 2022 bedöms 80 procent av löftena kunna uppfyllas.

Bedömning

Grön markering: Löftet bedöms som uppfyllt.

Gul markering: Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

Röd markering: Löftet bedöms inte som realistiskt att uppfylla under 2022.

Text och bedömning har gjorts av de tjänstepersoner som anges i anslutning till bedömningen. För mer information om "Kommunernas klimatlöften", se bifogat dokument.

Klimatlöften för 2022

1. Vi har en laddplan för kommunen (ny)

Det innebär att kommunen kartlägger laddmöjligheter och tar fram en plan för laddning av fordon där kommunen har rådighet vid bostäder, arbetsplatser, handel och besöksmål. Planen ska peka ut kommunens ansvar och hur kommunen kan samverka med aktörer som tillhandahåller laddning. På parkeringar vid kommunägda bostäder ska boende erbjudas laddmöjligheter. Planen ska utformas så att hållbart resande prioriteras, parkeringsplatser samnyttjas och att parkering och laddning prissätts marknadsmässigt.

Fyrbodals kommunalförbund har drivit ett laddinfraprojekt som kommer att utgöra ett bra underlag för att ta fram en laddplan. Arbetet kan ses som en naturlig fortsättning på fossilfrustrategin, och kan tydliggöras i revideringen av "vägledningen". För utbyggnad på kommunala fastigheter är det Gatuheten och Fastighetsenheten som blir ansvariga för genomförande. Strategin kan dock även behöva hantera privat mark för att bli fullgod och det skulle då vara bra med någon form av kommunal "plan" som hanterar helheten. Det arbetet skulle kunna drivas av KSF tillsammans med SBF (trafik, fastighet) och MBF (plan). Detta blir "laddplanen".

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022 under förutsättning att personalresurser ställs till förfogande.

*Hedvig Särg, Avdelningen för Hållbar utveckling
Pål Castell, Plan- och bygglovsenheten*

2. Vi klimatväxlar tjänsteresor (samma som 2021)

Det innebär ett klimatväxlingsystem där klimatbelastningen från kommunanställdas flyg- och bilresor i tjänsten beräknas minst årligen och åsätts ett monetärt värde som speglar exempelvis samhällsekonomisk värdering. Klimatväxling används för att kunna stimulera önskvärda klimatinvesteringar och/eller driftsåtgärder internt i organisationen.

Förslag väntas klart under hösten för att sedan behandlas i KDL. Målsättningen är att beslut tas för införande 2022, och att det börjar gälla från 2023 då det ska in i budgetprocessen senast feb-mars 2022.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

*Hedvig Särg, Avdelningen för Hållbar utveckling
Marie Karvonen, Ekonomikontoret*

3. Våra nya personbilar är klimatbonusbilar (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att alla nya avtal vid köp och hyra av personbilar till kommunal verksamhet ska vara bilar som uppfyller krav på att få bonus i fordonsskatt. Endast undantagsvis väljs andra personbilar som då ska uppfylla Upphandlingsmyndighetens baskrav, efter intern dispens.

Förslag till revidering av Riktlinjer samt Tillämpningsanvisningar för fordonshantering har upprättats och kommer att behandlas av KDL.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

*Boel Carlsson, Avdelningen för Hållbar utveckling
Pernilla Johansson och Anette Granfeldt, Gatuenheten*

4. Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal (samma som 2021)

Det innebär att vi ställer miljö- och klimatkrav i alla avtal där transporter upphandlas, exempelvis postleveranser och avfallstransporter. Vi ställer också miljökrav i mer än 50 procent av upphandlingar av varor och tjänster som kräver omfattande transportarbete, exempelvis matleveranser, städ- och kontorsmaterial och parkeringsövervakning.

Vid upphandling där kontrakt föremålet är transporter ställer vi redan idag miljökrav. Vid upphandlingar där transporterna inte är kontrakt föremålet så är huvudregeln, enligt Upphandlingsmyndigheten, att vi inte kan ställa miljökrav. Normalt sett nyttjar vi Upphandlingsmyndighetens kriteriebibliotek för att ställa miljökrav vid upphandlingar.

Löftet bedöms som uppfyllt.

Lars Nellbro, Upphandlingsavdelningen

5. Vi deltar i Cykelfrämjandets kommunvelometer (samma som 2021)

Det innebär att insatser för cykling under föregående år mäts och redovisas. Undersökningen bygger på självrapportering av kontrollerbara uppgifter och syftet är bland annat att identifiera förbättringsområden. Deltagande i kommunvelometern bör ske under flera år för att kunna se förändringar över tid.

Vänersborgs kommun deltar i kommunvelometern vartannat år. Kommunen deltog 2021 och kommer därför inte att delta 2022. Anledningen till deltagande vartannat år är att det dels tar mycket tid, dels att det inte händer så mycket på ett år. Eftersom kommunen deltar vartannat år bedöms löftet ändå som uppfyllt då deltagandet är regelbundet och möjliggör därmed identifiering av förbättringsområden.

Löftet bedöms som uppfyllt.

Björn Magnusson, Gatuenheten

6. Vi använder en klimatstyrande parkeringsplan/policy (samma som 2021)

Det innebär att möjliggöra samnyttjande av parkeringsanläggningar, att prioritera besöks- och handelsparkering i centrala områden framför annan parkering, att se till att gatuparkering inte är subventionerad jämfört med parkeringshus, att möjliggöra flexibla parkeringstal med stimulans av bilpooler samt att frikoppla parkeringskostnaden från hyran av lägenheter.

Delar av löftet är uppfyllt, men vi ser svårigheter att gå vidare i andra frågor, då det inte finns självklara forum. Förslag att lyfta detta i projektet Hållbar stadsutveckling.

Ser man till kommunens policy och parkeringsnorm så finns det en hel del av sakerna som kan bockas av redan:

- Prioriteringar (policyn)
- Samnyttjandemöjlighet (normen)
- Flexibla parkeringstal (normen)
- Stimulans av bilpooler (normen)

Dessa saker kan förstas stärkas ytterligare (t.ex. arbeta mer aktivt med bilpoolsfrågan) och vi skulle framför allt kunna arbeta med saker som inte kan bockas av i dag:

- Ta ut kostnad för allmän platsmark-parkering i centrum
- Skapa alternativ/ersättning till större markparkeringar i centrum, t.ex. P-hus vid infarterna
- Kommunen skulle kunna se över P-avgifter för våra parkeringsplatser (t.ex. kv. Myrten och angränsande kvarter)

Detta kunde eventuellt ske genom ett KF-beslut om uppdrag att göra en ny parkeringsöversyn/-strategi. Ev. behövs inte policyn och P-normen ändras utan det kan handla om bl.a. nya direktiv till samhällsbyggnadsförvaltningen.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

*Hedvig Särg, Avdelningen för Hållbar utveckling
Pål Castell, Plan- och bygglovsenheten*

7. Vi analyserar inköpsens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att kommunen bedömer var klimatkrav i upphandlingar gör störst nytta (utöver upphandlingar som tas upp i klimatlöfte 4) och ställer krav i minst tre upphandlingar under året.

Vi har anmält intresse att delta i ett nätverk via Klimat 2030 med syfte att stötta kommunerna med löftet. Frågan har även lyfts i nätverket Västupp för att tillsammans med de andra ingående kommunerna ställa krav i upphandlingar utifrån miljöstrategernas prioritering. Inköpsens klimatpåverkan analyseras inte i dagsläget.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

Hedvig Särg, Avdelningen för Hållbar utveckling

8. Vi minskar inköpen av fossilbaserade engångsprodukter (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att kommunen helt går ifrån minst en fossilbaserad engångsprodukt eller erbjuder minst fem nya beställningsbara alternativ av flergångsprodukter och/eller engångsprodukter tillverkade av återvunnet eller förnybart material för kommunens verksamheter. Produkterna ska vara andra än de som förbjuds enligt EU:s engångsplastdirektiv.

Planen är att arbeta med frågan i projektform med någon enhet/verksamhet inom vård och omsorg. Vi medverkar i en gemensam inköpsgrupp med andra kommuner där man sett över upphandlingsavtal och kataloger för att plocka bort/byta ut vissa fossilbaserade engångsprodukter som använts i verksamheterna.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

Hedvig Särg, Avdelningen för Hållbar utveckling

9. Vi möjliggör cirkulära arbetskläder (ny)

Det innebär att kommunen gör en inventering av inköp och hantering av arbetskläder inför kommande upphandling och genomför minst en ny åtgärd för att förlänga livstiden för arbetskläder. Exempel på åtgärder kan vara att: minska antal modeller/ färger, använda generella loggor, erbjuda skrädderitjänster, återbruk eller återtagssystem.

Det som krävs för att kunna starta ett arbete med arbetskläder är framförallt lokal och arbetsledning. Behovet av lokal är beroende på volymer, men när det gäller arbetsledning har AME väldigt få arbetsledare/handledare idag i jämförelse med tidigare.

Löftet bedöms därför inte som realistiskt att uppfylla under 2022.

Alexander Riquelme Oskarsson, AME

10. Vi använder cirkulära möbler (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att kommunen inreder med minst 20 procent cirkulära möbler (mätt i antal eller kostnad) i kommunens organisation. Med cirkulära möbler menas att de repareras och används på nytt, köps begagnade eller återbrukas internt.

Kommunen har under 2020 startat "Remöblera" som syftar till att återanvända kommunens inventarier (framförallt möbler) i betydligt högre utsträckning än tidigare. Det innebär bland annat att AME renoverar och fräschar upp dem. Genom att ha tillgång till snickeri och möbeltapetseri inom AME finns det goda möjligheter att ta tillvara och renovera det mesta av möblerna. Under 2021 har AME även fått förstärkning i form av en instruktör som är arbetsledaren behjälplig i stor utsträckning.

Löftet bedöms som uppfyllt.

Mikael Werner, AME

11. Vi möjliggör för medborgarna att låna/hyra produkter istället för att köpa (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att kommunen kan visa att minst tre olika insatser pågår varav minst en initieras under 2022. Det kan ske genom samverkan med näringslivet för att erbjuda fler hållbara tjänster, att skapa plats i bostadsområden för att dela saker, att kommunen erhåller platser att reparera eller liknande.

Efter förfrågning hos Kultur- och fritidsförvaltningen, Näringslivskontoret samt Vänersborgs- bostäder har konstaterats att löftet inte bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

12. Vi mäter matsvinn i offentlig verksamhet och har mål (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att kommunen sätter och följer upp mål samt arbetar med rutiner för att undvika matsvinn genom förebyggande åtgärder. Kommunen ska mäta matsvinnet med ett uppsatt mål på max 45 g/portion i genomsnitt (lunch eller middag). I siffran ingår alla tre typer av svinn: kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn.

Kostenheten mäter matsvinn redan idag i skolan, och har nu lyft frågan med förskolan och äldreomsorgen för att även mäta där. Då mätningarna medför merarbete ser verksamheterna vissa hinder. Ett möte med äldreomsorgen är planerat i höst för att diskutera olika möjligheter.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

Anna-Karin Svensson, Kostenheten

13. Vi beräknar klimatpåverkan från maten i offentlig verksamhet och har mål (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att kommunen i sitt arbete med menyplanering och råvaruval beräknar måltidens klimatpåverkan och har satt mål att klimatpåverkan ska vara maximalt 0,9 kg CO₂e/måltid i snitt under minst en månad. Alternativt har satt mål att nyckeltalet för samtliga inköpta livsmedel ska minska till 1,7 kg CO₂e/kg inköpta livsmedel

Kostenheten har idag inget program för att beräkna de separata luncherna/måltidernas klimatpåverkan. Det går dock att se hur kommunen ligger till med alla livsmedelinköp genom att läsa av ett övergripande värde per kvartal och per enhet som har egna varuleveranser. Därmed kan ett mål sättas för CO₂e/kg inköpta livsmedel. 2020 var genomsnittet för Kostenhetens verksamhet 2,0 kg CO₂e/kg inköpta livsmedel.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

Anna-Karin Svensson, Kostenheten

14. Vi genomför energieffektiviseringar (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att kommunen startar upp minst ett projekt för energieffektivisering i egna fastigheter med exempelvis Totalmetodik från Belok eller motsvarande.

Energieffektiviseringar genomförs löpande i kommunens byggnader. Kommunen kommer att starta upp minst ett dokumenterat projekt för energieffektivisering i egna fastigheter under år 2022 med exempelvis Totalmetodik från Belok eller motsvarande.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

Jan Trotzig, Fastighetsenheten

15. Vi bygger i trä (ny)

Det innebär att kommunen ställer krav på minst 50 procent trästomme i ett byggnadsprojekt, antingen i egen regi eller i markanvisning.

Projekt Ny skola Holmängen samt den nya mötessalen i anslutning till kommunhuset kommer att byggas med trästomme. Skolan beräknas stå klar 2024 och mötessalen dec 2022. En strategi för hållbart byggande väntas antas av samhällsbyggnadsnämnden i höst.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

Henrik Frifelt, Fastighetsenheten

Vänersborgs kommun har till Klimat 2030 påpekat att löftet bör ha en annan formulering för att höja ambitionsnivån. Det bör formuleras "Vi bygger hållbart". Klimat 2030 håller med, men menar att de har försökt formulera klimatlöften som är konkreta och möjliga att genomföra på ett år. De vill även ha löften som går att följa upp med "ja, genomfört" eller "nej, inte genomfört". De menar att det är bra att bygga hållbart och att det är målsättningen men att kommuner behöver ta första steget till att bygga mer i trä. Många kommuner kanske inte kommit så långt och behöver komma igång med att börja bygga i trä, och ett första projekt med 50 % trästomme kan därför vara en bra början.

16. Vi installerar sole energi (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att solceller prövas i alla nybyggnadsprojekt i kommunal regi och att minst en anläggning installeras i kommunen.

Strategin för hållbart byggande, som väntas antas av samhällsbyggnadsnämnden i höst, kommer att ge möjlighet att pröva solceller. Solceller kommer att installeras i det nya storköket.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

Henrik Frifelt, Fastighetsenheten

17. Vi arbetar med återbruk av byggmaterial (ny)

Det innebär att kommunen väljer ut minst en egen byggnad som har kommande behov av renovering, lokalanpassning eller demontering och inventerar potentialen för återbruk i den byggnaden, med fokus på minst fem kategorier byggvaror som lämpar sig för återbruk.

Löftet bedöms inte som realistiskt att uppfylla under 2022.

Henrik Frifelt, Fastighetsenheten

18. Vi har en koldioxidbudget (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att kommunen har en politiskt antagen koldioxidbudget och arbetar för en årlig utsläppsminskning i linje med vad koldioxidbudgeten visar behövs för att nå Parisavtalet. Alternativt har ett politiskt beslut att arbeta för en årlig utsläppsminskning med hänvisning till Västra Götalandsregionens koldioxidbudget.

Samverkansgruppen för Agenda 2030 har beslutat föreslå KS att starta ett arbete för att kommunen ska införa CO2-budget. Ärendet behandlas för närvarande i politiken.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla 2022.

Hedvig Särg, Avdelningen för Hållbar utveckling

19. Vi finansierar investeringar i egen verksamhet genom grön obligation (något omformulerad jämfört med 2021)

Det innebär att kommunen gör minst en investering genom grön obligation som kommunen gett ut själv eller via gröna lån från Kommuninvest eller liknande. Gröna obligationer är ett sätt att låna pengar till egna klimat- och miljöprojekt och samtidigt erbjuda investerare attraktiva investeringsformer.

Att emittera gröna obligationer för att finansiera investeringar i egen verksamhet är mer realistiskt för större kommuner. Alternativet att finansiera verksamhet med s.k. gröna lån via Kommuninvest är fullt möjligt men ställer krav på låntagaren och medför administrativa kostnader. I nuläget sker all upplåning i Vänersborgs kommun samlat utifrån kommunens aktuella likviditetssituation. Lånen är inte kopplade till enskilda investeringsprojekt. Några gröna lån via Kommuninvest har inte kommunen i dagsläget. S.k. gröna lån kan erhållas från Kommuninvest genom att upplåning av lånefinansiering kopplas till ett specificerat grönt investeringsprojekt. Rabatterna för gröna lån ligger i nivå med befintliga låneupphandlingar, som i regel är kopplade till Kommuninvests emitteringstidpunkter för sina obligationer. För att få ett investeringsprojekt godkänt som ett grönt projekt, krävs att vissa kriterier uppfylls, att dokumentation och ansökan upprättas och att miljöeffekterna av projektet löpande återrapporeras till Kommuninvest. Att hantera de uppställda kraven bedöms, mot bakgrund av de krav som ställs, leda till ökade administrativa kostnader för samhällsbyggnadsförvaltningen och ekonomikontoret och ställer stora krav på kommunikation och strukturerade processer kring aktuella investeringar. Hur detta ska genomföras bör utredas innan beslut fattas.

Löftet bedöms inte som realistiskt att uppfylla under 2022 då det bedöms leda till ökade administrativa kostnader för samhällsbyggnadsförvaltningen och ekonomikontoret.

Thomas Sannemalm, Ekonomikontoret

20. Vi arbetar aktivt med invånarnas engagemang för klimatet (ny)

Det innebär att kommunen bjuder in invånarna till dialog om klimatåtgärder för att skapa mer delaktighet och skynda på omställningen. Detta kan ske i form av dialogmöten eller workshops dit allmänheten och/ eller föreningar/organisationer bjuds in. Kommunen ska återkoppla och kommunicera hur resultatet från dialogen tas omhand.

Löftet bedöms som realistiskt att uppfylla under 2022.

Boel Carlsson och Hedvig Särg, avdelningen för Hållbar utveckling